

Uznesenie č. 51 Miestneho zastupiteľstva

- a) Predložiť na nadchádzajúce rokovanie zastupiteľstva komplexnú informáciu o technickom, environmentálnom stave Sadu Janka Kráľa a informáciu o možnostiach financovania obnovy Sadu Janka Kráľa z vlastných zdrojov mestskej časti alebo externých finančných zdrojov,

Informácia o stave národnej kultúrnej pamiatky **Sad Janka Kráľa**

HISTÓRIA

Sad Janka Kráľa bol založený v rokoch 1774 - 1776 s myšlienkou vytvoriť prvý park pre širokú verejnosť. Lužný les na pravom brehu Dunaja bol postupne prebudovaný na rozsiahly verejne prístupný park. Hlavným cieľom pôvodnej úpravy parku bolo vyzdvihnúť pôsobivé priehľady na mesto a Dunaj. Vplyvom barokového klasicizmu bola vytvorená osemramenná hviezdicová sieť, pozdĺž ktorých sa neskôr vysadili stromoradia. Podľa usporiadania chodníkov park pomenovali Sternallee (Hviezdicová aleja) a jednotlivé aleje dostali pomenovanie podľa druhu stromov – jelšová, topolová, javorová, vrbová, jaseňová, brestová.

V roku 1839 dostal Sad Janka Kráľa novú podobu pod odborným vedením bratislavských rodákov dr. Floriána Romera a dr. Štefana Endlichera, ktorí začali venovať zvýšenú pozornosť parku z botanicko-dendrologickej stránky. O výsadbu cudzokrajných drevín sa pravdepodobne zaslúžil aj bratislavský lekár a botanik dr. Štefan Lumnitzer.

Súčasnú podobu získal sad po rekonštrukcii zo 70-tych rokov 20. storočia. Sad Janka Kráľa v Petržalke sa po dokončení sídliska na pravom dunajskom brehu dostal do centra mesta a slúži naďalej verejnosti ako jedinečný prírodno-estetický a kultúrno-spoločenský priestor. V súčasnej dobe tu nájdeme exotické druhy drevín ako **ginko dvojľaločné**, **maklura oranžová**, **metasekvoja čínska** a pod. Najväčšími unikátmi sú **platany javorolisté**, ktoré svojím vekom cca 200 rokov a rozmermi obvodov kmeňa vyše 500-600 centimetrov dotvárajú typickú a nezameniteľnú atmosféru parku.

SÚČASNOSŤ

Sad Janka Kráľa ako prvý verejný park v strednej Európe je chránený podľa zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v kategórii historická zeleň, preto aj k starostlivosti o ňu treba pristupovať špecificky. Park je pokojným a oddychovým miestom v Bratislave.

Súčasťou územia národnej kultúrnej pamiatky Sad J. Kráľa je aj Tyršovo nábrežie, (sezónna Magio pláž), „spontánne parkovisko“ pred divadlom Aréna a parkovisko pri „mýtnom domčeku“ pod Starým mostom.

Park sa teší veľkej obľube zo strany návštevníkov a patrí medzi vyhľadávané miesta v Bratislave. Územie má široký rekreačný potenciál, najmä z dôvodu vynikajúcej geografickej polohy v centre mesta.

Preto je územie využívané na množstvo podujatí. Nie všetky sú úplne vhodné a zohľadňujú ochranu zelene. A nie vždy je úspešná komunikácia s organizátormi. Napriek veľkej obľube zo strany návštevníkov v parku dlhodobo chátrajú jeho prvky a mobiliár akými sú tzv. zverokruhy, amfiteáter, fontána a toalety, ktoré sú v nevyhovujúcom stave a nespĺňajú účel, na ktorý sú určené. Sedáky a operadlá sú prehnité alebo úplne chýbajú, dlažba je rozpadnutá, toalety sú nefunkčné, zateká do nich, celá fontána i zalievanie potrebuje repasovať potrubie. Rovnako je potrebné zvážiť repasovanie chodníkov a výmenu smetných košov.

Rovnako sú v nepriaznivom stave aj dreviny. V priebehu 3 rokov je potrebné vyrúbať cca 200 ks stromov (v zmysle inventarizácie).

ZVERENIE DO SPRÁVY MČ PETRŽALKA

Park sa nachádza na parcelách vo vlastníctve Hlavného mesta SR Bratislavy a v správe Slovenského vodohospodárskeho podniku, š.p., odštepný závod, Povodie Dunaja.

Územie je zverené do správy Mestskej časti Bratislava-Petržalka týmito dokumentmi:

- protokol o zverení č. 11 88 0279 12 00 zo dňa 13.04.2012 (týka sa územia parku medzi Auparkom, Viedenskou cestou, Krasovského ulicou a Mostom SNP);
- protokol o zverení č. 11 88 0159 04 00 zo dňa 29.03.2004 (zverená iba zeleň, nie pozemok, časť Tyršovho nábrežia);
- list MAG-2003 zo dňa 31.07.2003 (zverená zeleň v zmysle protokolu č. 5-92, nie pozemok, časť Tyršovho nábrežia);

Protokolom č. 11 88 0279 12 00 zo dňa 13.04.2012 bol do správy mestskej časti Bratislava-Petržalka zverený majetok hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy vrátane s ním súvisiacich práv a povinností, ktorým sú pozemky parcely registra „C“ zapísané na liste vlastníctva č. 2021 a na liste vlastníctva č. 1 nachádzajúce sa v Sade Janka Kráľa, k.ú. Petržalka, na dobu určitú do 31.12.2032.

K zvereniu pozemkov do správy mestskej časti Bratislava-Petržalka došlo na základe jej písomnej žiadosti zo dňa 19.01.2012, za účelom realizácie konkrétneho projektu: „Revitalizácia Sadu Janka Kráľa - II. etapa“. Predmetná žiadosť zároveň obsahovala podmienku, citujem: *„V prípade, že projekt „Revitalizácia Sadu Janka Kráľa - II. etapa“ nebude realizovaný, budú vyššie uvedené pozemky odovzdané späť do priamej správy hlavného mesta SR Bratislavy“.*

K realizácii projektu „Revitalizácia Sadu Janka Kráľa - II. etapa“ nedošlo vzhľadom na to, že Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR ako riadiaci orgán pre Operačný program Bratislavský kraj rozhodnutím zo **dňa 21.12.2012 neschválilo žiadosť mestskej časti Bratislava-Petržalka o nenávratný finančný príspevok**, prijatú dňa 17.04.2012, a mestskej časti Bratislava-Petržalka neboli pridelené žiadne finančné prostriedky na predmetný projekt, na základe čoho **nemohlo dôjsť k naplneniu účelu zverenia predmetného majetku do správy mestskej časti Bratislava-Petržalka.**

Protokolom č. 11 88 0159 04 00 zo dňa 29.03.2004 bol do správy mestskej časti Bratislava-Petržalka zverený majetok hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy vrátane s ním súvisiacich práv a záväzkov, ktorým je **zeleň vrátane prístupových chodníčkov**, na pozemkoch na Tyršovom nábreží, k.ú. Petržalka. **Pozemky neboli predmetom zverenia.**

Protokolom č. 5/92 zo dňa 07.01.1992 bol do správy mestskej časti Bratislava-Petržalka zverený majetok hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy vrátane s ním súvisiacich práv a záväzkov, ktorým je **zeleň na pozemkoch aj v Sade Janka Kráľa**, k.ú. Petržalka. **Pozemky neboli predmetom zverenia.**

Na Tyršovom nábreží MČ Petržalka investuje nemalé financie do údržby zelene, pričom Hl. mesto SR Bratislava poberá financie za prenájom plochy pre Magio-pláž.

Poznámka: spontánne „parkovisko“ pred divadlom Aréna nie je v správe MČ Petržalka, je vo vlastníctve Hl. mesta SR Bratislavy.

KRAJSKÝ PAMIATKOVÝ ÚRAD (KPU) A MČ

Nakoľko má Sad Janka Kráľa (spoločne s Tyršovým nábrežím, spontánnym - nelegálnym parkoviskom pred divadlom Aréna a s parkoviskom pri Mýtnom domčeku) status národnej kultúrnej pamiatky, bolo potrebné každé podujatie prekonzultovať aj KPU. Keďže sa množstvo podujatí zvyšovalo KPU vydal v r. 2015 záväzné stanovisko, ktorým určil podmienky povoľovania jednotlivých podujatí a vzišla z neho podmienka vypracovania plánu výsadiieb v parku do konca r. 2018. KPU oslovil vlastníka parku, tj Hl. mesto SR BA, aby plán vypracoval. Avšak Hl. mesto SR BA ich žiadosť odstúpilo na MČ nakoľko sme správcom územia. V tejto veci nenastala dohoda a plán výsadby nebol do konca r. 2018 vypracovaný.

Problematika vypracovania spočíva najmä v nezrovnalostiach vo zverovacích protokoloch (v ich účelovosti, zmätočnosti, nejasnosti). Hl. mesto SR BA tvrdí, že MČ ako správca územia má predmetný plán vypracovať. MČ zase tvrdí, že zverenie je účelové, z dôvodu revitalizácie, ktorá sa nerealizovala a bližšie nešpecifikuje starostlivosť o zeleň. Najmä špecifikuje zabezpečovanie čistoty a poriadku v parku. Rovnako MČ nesúhlasí s ďalšími investíciami do územia keďže TN je nám zverené iba zeleňou, ktorú neúnosne degradujú podujatia Hl. mesta SR BA (Magio a Majáles). A ani vo zverovacích protokoloch sa nespomína status parku ako národnej kultúrnej pamiatky čo si vyžaduje veľmi špecifický prístup k parku. Čo sa odzrkadľuje napr. na spomínanej potrebe vypracovania plánu výsadiieb. Vypracovanie plánu výsadby vyplýva z požiadaviek Krajského pamiatkového úradu vo veci odbornej starostlivosti o národnú kultúrnu pamiatku (historickú pamiatku). MČ má zato, že pri zverovaní pozemkov mala byť o tejto situácii informovaná a keďže nebola, domnieva sa, že plán výsadby by mal byť vypracovaný vlastníkom pozemku tj Hl. mestom SR BA.

Z uvedených skutočností nám vyplýva, že v zmysle štatútu Hl. mesta SR Bratislavy čl. 28 ods. (2) písm. f) je úlohou Bratislavy vykonávať údržbu a správu historických pamiatok a stavieb celomestského charakteru vo vlastníctve Bratislavy."

KPU v tejto veci zorganizoval stretnutie vo veci vypracovania plánu výsadiieb , ktoré sa konalo v decembri r. 2018. Z neho vzišla potreba dohody medzi MČ a Hl. mestom SR BA.

Na margo dohody bolo zvolané Magistrátom stretnutie v januári r. 2019, ale výraznejší posun v tomto ohľade nenastal a situácia je naďalej v štádiu riešenia.

PLÁN VÝSADBY

Keďže ide o park so statusom národnej kultúrnej pamiatky, zásahy (nad rámec bežnej údržby) do zelene - stromov je potrebné konzultovať s Krajským pamiatkovým úradom. Vzhľadom na každoročný úbytok drevín pri uskutočňovaní nevyhnutných výrubov vzišla zo záväzného stanoviska Krajského pamiatkového úradu požiadavka vypracovať „Plán výsadiieb“. „Plán výsadiieb“ musí zohľadňovať historický kontext kompozície parku s jeho dominantami, jeho plošnými aj priestorovými štruktúrami vegetačných prvkov a druhovým zložením porastov. Podkladom pre „Plán výsadiieb“ bude aktuálna inventarizácia drevín (dendrologický posudok) a posúdenie zdravotného stavu drevín spolu s navrhovanými opatreniami na ochranu a údržbu drevín.

Plán výsadiieb bolo potrebné vypracovať do konca roka 2018 v zmysle záväzného stanoviska č. K PUBA-2015/14847-6/77712/ŠUS zo dňa 02. 12. 2015. Plán výsadby umožní za vyrúbané stromy umiestňovať náhradnú výsadbu na toto územia. Dotiaľ nie je možné za vyrúbané dreviny v Sade Janka Kráľa ukladať náhradnú výsadbu do parku.

Plán výsadiieb môže v zmysle § 32 ods. 8 pamiatkového zákona spracovať len osoba autorizovaná podľa osobitného predpisu (zákon SNR č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a stavebných inžinieroch v znení neskorších predpisov). Plán výsadby je potrebné v priebehu spracovania prerokovať a následne predložiť na schválenie Krajskému pamiatkovému úradu Bratislava.

ÚDRŽBA

Je vyčlenený referent odd. životného prostredia, ktorý sa priamo venuje manažmentu parku, ktorý spočíva:

- nariadovanie úkonov starostlivosti (čo treba orezať, čo vyrúbať - výrubové konania, vymeniť, natrieť a pod);
- komunikácia s organizátormi podujatí na mieste v parku;
- kontrola dodržiavania podmienok podujatí;
- kontrola dodržiavania parkového poriadku;
- manažment dobrovoľníctva pri natieraní lavičiek a pod;
- príležitostné brigády (mechanické odstraňovanie výmladkov pajaseňa, osádzanie ochrany na kmienky drevín, odstraňovanie kolov na odrastených výsadbách...);
- kontaktná osoba medzi dobrovoľníkmi, organizátormi a údržbou;

MČ Petržalka každoročne z petržalského rozpočtu vyčlení na bežnú starostlivosť o park takmer **200-tisíc eur**. Výška finančných prostriedkov v rámci jednotlivých rokov kolíše v závislosti od vykonaných opatrení.

Starostlivosť v parku spočíva:

- pravidelné kosenie trávnatých plôch;

- monitoring stromov, či nie sú vyschnuté, napadnuté hmyzími alebo fytopatogénnymi škodcami;
- vyhrabávanie listia;
- odborný rez stromov a krovín;
- výruby drevín na základe právoplatných rozhodnutí;
- pravidelná údržba rozária a záhonov trvaliek (strihanie, odburinenie, zazimovanie...);
- polievanie trávnatých plôch, rozária, trvalkových záhonov, kríkov;
- výsadba stromov;
- odstraňovanie padnutých konárov, stromov po kalamitnej situácii;
- pravidelný postrek pagaštanov proti škodcovi – ploskáčikovi pagaštanovému;
- pravidelné zabezpečovanie čistoty a poriadku (zber smetí, vysýpanie košov...);
- zbieranie smetí a vysýpanie odpadkových košov;
- osádzanie a údržba informačných tabúl (parkový poriadok, zákaz voľného pohybu psov);
- osadenie a vysýpanie košov na psie exkrementy;
- údržba fontány, pitnej fontánky a poškodeného potrubia;
- oprava poškodených asfaltových povrchov;

Potrebné práce

Všetky aktivity v sade treba zosúladiť s požiadavkami pamiatkárov, keďže ide o pamiatkovo chránené územie. Medzi závažné a finančne náročné problémy v parku patria:

- **rezy stromov na ploche celého parku, obzvlášť nad chodníkmi;**
- **výruby v zmysle vykonanej inventarizácie, (tj 85 ks stromov do konca r. 2019);**
- zhoršuje sa zdravotný stav drevín, ktoré postupne odumierajú z dôvodu hnijúcej koreňovej sústavy, ktorá bola spôsobená výstavbou vodného diela Gabčíkovo a neprirozeným kolísaním a zvýšením vodnej hladiny Dunaja (vykonáva sa pravidelná vizuálna kontrola a výrub suchých či poškodených stromov), minulý rok sa začala **inventarizácia** stromov odborne spôsobilou osobou, ktorá by sa v priebehu tohto roka mala dokončiť a následne by sa mal vypracovať **Plán výsadiieb** autorizovanou osobou;
- **dokončenie inventarizácie** na zvyšnom území parku (Tyršovo nábrehie).
- **vyhotovenie plánu výsadby;**
- **umiestnenie výsadby** na miesta vyrúbaných drevín (môže sa vykonať iba na základe plánu výsadby);
- oprava poškodených **zverokruhov** (dlažba je postupne rozoberaná neprispôsobivými návštevníkmi), **drevené lavice**, ktoré sú po jej okrajoch postupne vplyvom počasia chradnú a rozpadajú sa (tým je narušený komfort sedenia) – je potrebná rekonštrukcia všetkých zverokruhov, stav je nevyhovujúci;
- **amfiteáter** nachádzajúci sa v časti pri Leberfingeri postupne chradne, lavičky s dlažbou sa rozpadajú, čím sa naruša estetický i bezpečnostný komfort v území, stav je nevyhovujúci;

- **fontána**, je potrebná celkové repasovanie, vrátane betónových podkladov a vodovodných rozvodov, stav je nevyhovujúci;
- rekonštrukcia nefunkčných **toaliet**, ktorých stav je rovnako nevyhovujúci, do budovy zateká, čím vzniká prostredie pre plesne;
- do parku opakovane jazdia motorové vozidlá (často z dôvodu filmového nakrúcania, fotografovania vozidiel a pod.) – je potrebné riadne zabezpečiť hlavný vstup do parku formou „sklápacieho“ **stĺpika a iných zábran** po jeho okraji, časom krovinovou výsadbou;
- osadenie **zábran** na Viedenskej ceste a na hranici lužného lesa pod Starým mostom;
- **kontrola osadených stromových väzieb**;
- **výmena smetných košov**;

Inventarizácia stromov

Problematika nepriaznivého stavu vyplýva z úpravy vodného toku Dunaja (výstavba vodného diela Gabčíkovo) a jeho trvale zvýšenej hladiny, ktorou došlo k zatopeniu koreňovej sústavy stromov. Hnilá koreňová sústava nemá perspektívu na jej zlepšenie. Adventívne / sekundárne vyvinuté korene nedokážu zabezpečiť stabilitu jedinca. Každoročne tak dochádza k nepredvídateľným vývratom a k úplnému vyschnutiu jedincov (aj do 20 ks).

Z toho dôvodu bola v parku vykonaná inventarizácia drevín, boli zhodnotené všetky stromy na území parku medzi Auparkom a Viedenskou cestou. Z inventarizácie vyplývajú nasledovné skutočnosti:

1. Z hľadiska **zdravotného stavu - poškodenia** stromov sa v parku nachádza:
 - **879 ks** stromov s ľahkým poškodením (znížená fyziologická hodnota v rozpätí 11 - 25 %);
 - **362 ks** stromov so stredným poškodením (znížená fyziologická hodnota v rozpätí 26 - 60 %);
 - **117 ks** s ťažkým poškodením (znížená fyziologická hodnota nad 60 %);
 - 12 ks odumretých stromov (suché a odumreté stromy);
2. **416 kusov** stromov je v parku **neperspektívnych**. Ich existencia je neudržateľná - dočasná a postupne sú určené k odstráneniu.
3. Potreba odborného **rezu je pri 930 kusov** stromov; pričom neodkladný rez je nutné realizovať pri 245 ks.
4. Potreba **výrubu stromov**:
 - 85 ks stromov do 1 roka
 - 118 ks do 3 rokov
 - 36 ks do 7 rokov
5. Z toho je v parku približne **50 ks** inváznych, nepôvodných drevín druhu *Negundo aceroides* a *Ailanthus altissima*

...celkovo hodnotených cca 1852 ks.

U podstatnej väčšiny stromov sú potrebné **odborné rezy**. Najmä bezpečnostné, redukčné, zdravotné, aj odimelovanie. Z iných ošetroení je potrebné zvážiť osadenie väzieb alebo ťahové skúšky. Ide o finančne náročné úkony.

PARKOVANIE A VJAZDY

Dlhodobý neriešený problém, ktorý nabera na intenzite. Problémom je samovoľné, neregulované parkovanie na Tyršovom nábreží. Aj toto územie je súčasťou národnej kultúrnej pamiatky Sad Janka Kráľa. Predmetným nezriadeným parkoviskom prichádza MČ o plochu s veľkým rekreačným potenciálom. V súčasnosti už dochádza k jazdeniu a parkovaniu aj v príľahlom lužnom lese (pri Starom moste) na úkor zelene. Uvedený lužný les má MČ v správe avšak je náročné na ňom zamedziť vjazd vozidlám. Rovnaký problém je aj pozdĺžnym parkovaním na Viedenskej ceste, ide prakticky o parkovanie v národnej kultúrnej pamiatke. Parkovaním už došlo k fatálnemu zničeniu zelene. Aj tu je opodstatnené zváženie osadenia zábran.

rok 2012

rok 2019

AKTUÁLNE VÝZVY ZAMERANÉ NA OCHRANU A PODPORU ŽP

Podpora z národného projektu Zelené obce Slovenska

Poskytovateľ podpory:

Slovenská agentúra životného prostredia (SAŽP) ako prijímateľ národného projektu bude podporu poskytovať ďalším subjektom: užívateľom – obciam.

Základné východiská:

- **Národný projekt** s názvom **Podpora biodiverzity prvkami zelenej infraštruktúry v obciach Slovenska - Zelené obce Slovenska** je zameraný na zachovanie a obnovu biodiverzity a ekosystémov mimo chránených území. Národný projekt sa zameriava najmä na realizačné opatrenia na úrovni obnovy, budovania a zachovania prírodných a poloprírodných oblastí, ako prvku zelenej infraštruktúry, a to prostredníctvom realizácie vegetačných prvkov. Národným projektom sa prispeje k zlepšeniu stavu kvality životného prostredia, a to prostredníctvom drevinovej revitalizácie existujúcich ekosystémov.
- Cieľom národného projektu je **realizácia prvkov zelenej infraštruktúry** na miestnej úrovni prostredníctvom vegetačných prvkov a s nimi súvisiacimi činnosťami. Takto cieľovou realizáciou vegetačných prvkov sa prispieva k vytvoreniu poloprírodných až prírodných krajinných štruktúr pre konkrétne územie, kde sú zohľadnené prirodzené špecifiká a ekosystémové funkcie. Okrem zachovania a obnovy biodiverzity a ekosystémov sa národným projektom na miestnej úrovni posilní klimatická funkcia, pôdoochranná funkcia, vodoochranná funkcia, krajinotvorná funkcia ekosystémov a environmentálna funkcia **urbanizovaného prostredia**.

Predmet podpory:

Predmetom národného projektu je poskytovanie podpory na realizáciu prvkov zelenej infraštruktúry na miestnej úrovni, a to v nasledovnom rozsahu:

- a) dodanie drevín s dôrazom na posilnenie ekologických funkcií a vytváranie ekosystémových služieb,
- b) výsadba drevín,
- c) aplikácia pôdneho substrátu určeného pre jednotlivé druhy drevín,
- d) ochrana pôdneho substrátu,
- e) nevyhnutné terénne a zemné úpravy,
- f) fixačno-stabilizačné prvky/opatrenia, ktoré majú ochranný charakter na podporu rastu jednotlivých vegetačných prvkov,
- g) následný monitoring vitality jednotlivých drevín po dobu realizácie národného projektu Zelené obce.

Výška finančnej podpory:

Suma finančných prostriedkov určených na poskytnutie podpory jednotlivým obciam je minimálne 5 000 EUR na jednu obec a maximálne 16 500 EUR.

Termín predloženia žiadosti o podporu:

Obec ako užívateľ predkladá žiadosť o predmet podpory z národného projektu, a to v rámci časovo ohraničeného obdobia 36 mesiacov odo dňa zverejnenia elektronického formulára na predkladanie žiadostí (od 09/2018).

Špecifická podmienka:

Žiadateľ je povinný spolu so žiadosťou o podporu predložiť Realizačný projekt výsadby, ktorý si žiadateľ zabezpečí na vlastné náklady pred podaním žiadosti o poskytnutie podpory.

Link na výzvu:

<http://www.zeleneobce.sk/>

**Vodozádržné opatrenia v urbanizovanej krajine (v intraviláne obcí)
(40. výzva)**

Operačný program: Kvalita životného prostredia

Kód výzvy: **OPKZP-PO2-SC211-2018-40**

Vyhlásená: 20.4.2018

Ukončená: • 5. kolo: do 1.4.2019, • 6. kolo: do 31.5.2019

Typ výzvy: Otvorená

Oprávnený región: MRR + VRR

Miesto realizácie: Banskobystrický kraj, Bratislavský kraj, Košický kraj, Nitriansky kraj, Prešovský kraj, Trenčiansky kraj, Trnavský kraj, Žilinský kraj

Vyhlasovateľ výzvy: Ministerstvo životného prostredia SR

Predvýber na základe projektového zámeru: Nie

Vyčlenené finančné prostriedky za zdroj EÚ: 17 000 000 € (Indikatívny zostatok k 15.2.2019: 17 000 000 €)

Minimálna žiadaná výška NFP: 25 000 €

Maximálna žiadaná výška NFP: 600 000 € (max. 200 000 € na 1 opatrenie)

Povinné spolufinancovanie žiadateľa: 5%

Spôsob financovania projektu: predfinancovanie, zálohové platby a refundácia

Dĺžka realizácie projektu: nie je stanovená

Oprávnené aktivity: Pre výzvu je oprávnený typ aktivity: C. Vodozádržné opatrenia v urbanizovanej krajine (v intraviláne obcí).

Predmetom podpory budú opatrenia, ktoré zachytávajú zrážkovú vodu za účelom zmiernenia negatívnych dôsledkov zmeny klímy, ako napr.:

- budovanie bioretenčných systémov na zadržiavanie zrážkovej vody, ako napr. dažďové záhrady, zberné jazierka, umelo vytvorené mokrade,
- budovanie zberných systémov na zadržanie zrážkovej vody, ako napr. nádrže (podzemné alebo povrchové) za účelom využitia zrážkovej vody na vytváranie vodných prvkov, na polievanie zelene,
- budovanie vsakovacích prielahov, vsakovacích prielahov s rigolom, vsakovacích rýh, vsakovacích pásov, infiltračných priekop,
- realizácia intenzívnych a extenzívnych vegetačných striech,
- realizácia vegetačných stien využívajúcich na zaličku zrážkovú vodu zo strechy budovy (osobitný konštrukčný systém, treláže a podporné konštrukcie ako aj "samopnúce"),
- náhrada nepriepustných povrchov za plnevegetačné zatrávňovacie tvárnice, za polovegetačné zatrávňovacie (betónové) tvárnice,
- výmena nepriepustných povrchov za plochy zelene s funkčnou vegetáciou podporujúcou výpar za účelom zdržania zrážkovej vody v danom území,
- podpovrchové vsakovacie a retenčné systémy v kombinácii s vodozádržnými opatreniami, ktoré majú pozitívny vplyv na zmenu mikroklimy.

- POZN.: V rámci výzvy bude možné podporiť iba opatrenia, ktoré súvisia so zachytávaním zrážkovej vody z intravilánu obce. Nebudú podporované opatrenia, ktoré zachytávajú vodu z vodného toku.

Špecifické podmienky:

- Žiadateľ je povinný (okrem výnimiek) mať v čase predloženia projektu ukončené verejné obstarávanie na všetky zákazky hlavnej aktivity projektu.

Skupiny oprávnených výdavkov: 021 - Stavby; 022 - Samostatné hnuteľné veci a súbory hnuteľných vecí; 027 - Pozemky; 112 - Zásoby; 502 - Spotreba energie; 503 - Spotreba ostatných neskladovateľných dodávok; 518 - Ostatné služby; 521 - Mzdové výdavky; 568 - Ostatné finančné výdavky

Link na výzvu:

<http://www.op-kzp.sk/obsah-vyzvy/40-vyzva-na-predkladanie-ziadosti-o-poskytnutie-nfp-zamerana-na-vodozadrzne-opatrenia-v-urbanizovanej-krajine-v-intravilane-obci/>

Zachovanie a obnovu biodiverzity a ekosystémov a ich služieb mimo chránených území a zelenú infraštruktúru (29. výzva)

Operačný program: Kvalita životného prostredia

Kód výzvy: **OPKZP-PO1-SC131-2017-29**

Vyhlásená: 29.9.2017

Ukončená: • 6. kolo: do 1.4.2019, • 7. kolo: do 1.7.2019

Typ výzvy: Otvorená

Oprávnený región: MRR + VRR

Miesto realizácie: Banskobystrický kraj, Bratislavský kraj, Košický kraj, Nitriansky kraj, Prešovský kraj, Trenčiansky kraj, Trnavský kraj, Žilinský kraj

Vyhlasovateľ výzvy: Ministerstvo životného prostredia SR

Predvýber na základe projektového zámeru: Nie

Vyčlenené finančné prostriedky za zdroj EÚ: 22 600 000 € (Indikatívny zostatok k 15.2.2019: 19 108 378 €)

Minimálna žiadaná výška NFP: nie je stanovená

Maximálna žiadaná výška NFP: 2 000 000 €

Povinné spolufinancovanie žiadateľa: 5%

Spôsob financovania projektu: predfinancovanie, zálohové platby, refundácia

Dĺžka realizácie projektu: nie je stanovená

Oprávnené aktivity: Pre výzvu je oprávnený typ aktivity: B. Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov a ich služieb prostredníctvom ich revitalizácie, obnovy a budovania zelenej infraštruktúry V rámci uvedenej aktivity bude podpora zameraná na nasledovné podaktivity:

- 1.) Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov mimo chránených území - Zahŕňa najmä realizačné opatrenia prispievajúce k zlepšeniu stavu biotopov a druhov, obnovu poškodených ekosystémov a ich služieb, s cieľom dosiahnuť alebo udržať priaznivý stav biotopov a druhov mimo chránených území. Oprávnené budú projekty, ktoré sú v súlade s Prioritným akčným rámcom financovania Natura 2000 v Slovenskej republike pre EÚ programové obdobie 2014– 2020 a zákonom o ochrane prírody;
- 2.) Podpora prvkov zelenej infraštruktúry na miestnej úrovni - Realizáciou sa dosiahne vytvorenie strategicky plánovanej siete prírodných a poloprírodných oblastí s environmentálnymi vlastnosťami, ktoré sú vytvorené a riadené tak, aby poskytovali široký rozsah ekosystémových služieb v súlade so schválenými dokumentmi. Príklady oprávnených aktivít projektu: - odstraňovanie a spriechodňovanie bariér a vytváranie migračných koridorov mimo vodných tokov (podchody pre chránené živočíchy a trvalé zábrany a pod.), - revitalizácia a optimalizácia hydrologického režimu biotopov, - zachovanie a obnova priaznivého stavu mokradí, - vytváranie remízok a líniová výsadba stromov spájajúcich biokoridory (výlučne z pôvodných druhov drevín). Špecificky vo vzťahu k mokradiam má podaktivita prispievať k hlavnému cieľu Programu starostlivosti o mokrade Slovenska na roky 2015 – 2021 a jeho Akčného plánu pre mokrade na roky 2015 – 2018, ako aj k napĺňaniu Rámcovej smernice o vode;
- 3.) Spracovanie dokumentov územného systému ekologickej stability na regionálnej a miestnej úrovni Podporované bude spracovanie dokumentov územného systému ekologickej stability na regionálnej úrovni a miestnej úrovni, čím sa zabezpečí vytvorenie základnej východiskovej bázy pre reguláciu návrhu budovania zelenej infraštruktúry.

Špecifické podmienky: -

Skupiny oprávnených výdavkov: 013 - Softvér; 014 - Oceniteľné práva; 021 - Stavby; 022 - Samostatné hnutelné veci a súbory hnutelných vecí; 112 - Zásoby; 502 - Spotreba energie; 503 - Spotreba ostatných neskladovateľných dodávok; 512 - Cestovné náhrady; 518 - Ostatné služby; 521 - Mzdové výdavky; 568 - Ostatné finančné výdavky

Link na výzvu:

<http://www.op-kzp.sk/obsah-vyzvy/29-vyzva-na-predkladanie-ziadosti-o-poskytnutie-nfp-zameranej-na-zachovanie-a-obnovu-biodiverzity-a-ekosystemov-a-ich-sluzieb-mimo-chranenych-uzemi-a-zelenu-infrastrukturu-s-kodom-opkzp-po1-sc131-201/>

Výzva na predkladanie žiadostí o finančný príspevok pre malé projekty v západnom pohraničnom regióne

Operačný program: Program cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Slovenská republika – Maďarsko

Kód výzvy: **SKHU/WETA/1901**

Vyhlásená: **01.04.2019**

Ukončená: • 1. kolo: do 30.06.2019; • 2. kolo: do 30.09.2019; • 3. kolo: do 15.01.2020

Typ výzvy: Otvorená

Oprávnený región: MRR + VRR

Miesto realizácie: Oprávnené regióny zo západnej programovej oblasti zahŕňajú 3 regióny NUTS3 na Slovensku (Bratislavský kraj, Trnavský kraj, Nitriansky kraj) a 4 regióny NUTS3 v Maďarsku (Budapest főváros, Pest megye, Komárom-Esztergom megye, Győr-Moson-Sopron megye)

Vyhlasovateľ výzvy: Európske zoskupenie územnej spolupráce Rába-Dunaj-Váh s ručením obmedzeným (EZÚS Rába-Dunaj-Váh)

Predvýber na základe projektového zámeru: Nie

Vyčlenené finančné prostriedky za zdroj EÚ: 4 674 890 € (z toho PO1 = 978 150 € a PO4 = 3 696 740 €)

Minimálna žiadaná výška NFP: 20 000 €

Maximálna žiadaná výška NFP: 50 000 €

Povinné spolufinancovanie žiadateľa: 15%

Spôsob financovania projektu: refundácia

Dĺžka realizácie projektu: Maximálna dĺžka trvania projektu je 12 mesiacov (najneskôr do 31.08.2021)

Oprávnené aktivity: Predmetom výzvy sú 2 prioritné osi: **PO1 – Príroda a kultúra** (Špecifický cieľ 1.1: Zvýšenie atraktivity pohraničnej oblasti) a **PO4 – Podpora cezhraničnej spolupráce orgánov verejnej správy a osôb žijúcich v pohraničnej oblasti** (Špecifický cieľ 4.1: Zlepšenie úrovne cezhraničnej medziinštitucionálnej spolupráce a rozšírenie cezhraničnej spolupráce medzi občanmi).

> Zoznam Oprávnených aktivít pre PO1:

++ **Príroda:** • zachovanie a propagácia prírodného dedičstva v programovom území, • rekonštrukcia alebo výstavba doplnkovej infraštruktúry (označenie miest, už existujúcich návštevných stredísk), • výmena skúseností v oblasti ochrany prírody v priľahlých oblastiach, • tvorba a realizácia spoločných aktivít zameraných na zvyšovanie povedomia o životnom prostredí a tvorba a realizácia spoločných vzdelávacích programov, • tvorba a realizácia programov pre deti s lesníckou tematikou, • založenie komunitných záhrad, • tvorba a realizácia programov pre čistenie alebo zlepšenie prírodných oblastí, • vypracovanie stratégií, štúdií, prieskumov alebo plánov pre obnovu dedičstva (oprávnené len ako vstupy komplexných investičných projektov); ++ **Turizmus:** • rekonštrukcia a značenie cyklistickej (nie cestnej) a turistickej infraštruktúry, • organizovanie spoločných cyklotúr, • výstavba ekociest, • výstavba malej vodnej / riečnej infraštruktúry (pontónov, a pod.), • založenie kempov / táborov, • založenie a rozšírenie komunity ponúkajúcej prenájom napr. bicyklov, člnov, a pod., • vytvorenie konceptu turizmu malého rozsahu napojeného na lokálne environmentálne či kultúrne aspekty prostredníctvom inovácií produktov alebo služieb, • organizovanie tematických zájazdov (hrady, historické príbehy...), • organizácia športových a kultúrnych programov pre turistov, • aplikácia inovatívnych riešení a využívanie informačných a komunikačných technológií, • rozvoj turizmu s vysokou pridanou hodnotou v špecifických segmentoch: kultúrny a environmentálny turizmus, gastroturizmus, športový turizmus, kongresový turizmus, agroturizmus, kúpeľný/termálny turizmus, náboženský turizmus, a pod; ++ **Kultúra:** • propagácia kultúrneho dedičstva, • organizovanie spoločných výstav a sprievodných podujatí, • organizovanie spoločných trhov za účelom propagácie lokálnych produktov, • organizovanie vzdelávacích programov pre remeselníkov, • zachovanie, oprava a renovácia náboženských lokalít, ktoré sú súčasťou kultúrneho dedičstva, • výstavba / označenie pútnických ciest, • organizovanie spoločných pútnických ciest, • organizovanie spoločných festivalov, • výstavba a rekonštrukcia amfiteátrův a ich okolia, • príprava a predstavenie spoločnej divadelnej tvorby, • založenie cezhraničných kultúrnych súborov (divadelné, hudobné, tanečné skupiny, a pod.), • spolupráca vzdelávacích inštitúcií v oblasti hudby / divadla v programovom území, • vytvorenie a realizácia programov zameraných na hľadanie a podporu talentov v

rôznych oblastiach umenia, ● organizovanie podujatí medzi družobnými samosprávami v oblasti kultúry, ● digitalizácia dokumentov pre knižnice. ++ **Šport:** ● výstavba multifunkčných ihrísk, ● organizovanie spoločných športových podujatí, ● organizovanie spoločných športových líg, ● organizovanie súťaží v rôznych športových disciplínach, ● organizovanie športových aktivít pre osoby so zdravotným postihnutím a pre marginalizované skupiny, ● prezentácia nových a netradičných športových disciplín.

> Zoznam oprávnených aktivít pre PO4:

● vypracovanie stratégií, štúdií, prieskumov, koncepcií (napr. vytvorenie cezhraničného konceptu turizmu malého rozsahu napojeného na lokálne environmentálne či kultúrne aspekty prostredníctvom inovácií produktov alebo služieb) alebo plánov s významným cezhraničným dopadom, ● tvorba spoločných odborných programov v oblastiach vzdelávania, výskumu, kultúry, turizmu, ochrany prírody (napr. výmenné programy), ● organizovanie spoločných podujatí medzi obcami/mestami za účelom vytvorenia spolupráce medzi mladými ľuďmi, resp. mladými zdravotne postihnutými ľuďmi, pre znevýhodnené a marginalizované skupiny obyvateľstva, ● organizovanie spoločných podujatí základných a stredných škôl, ● vytvorenie komplexného bilingválneho workshopu pre bezpečné využívanie nástrojov informačno-komunikačnej technológie a kultúrnej hodnotovej mapy zapojených regiónov (napr. sada dvojjazyčných nástrojov, digitalizácia dokumentov pre knižnice, nástroje informačno-komunikačnej technológie – kultúrne služby, archívy, výskum...) ● organizovanie vzdelávacích programov, tréningov, školení, výmeny skúseností (napr. letných škôl, letných akadémií, súťaží), ● vydávanie brožúr, kníh, DVD, krátkych filmov (napr. zachovanie a propagácia kultúrneho dedičstva), ● spoločné plánovanie a realizácia cezhraničných služieb poskytovaných orgánmi verejnej správy, ● tvorba právnych nástrojov a informačno-komunikačnej technológie riešení zlepšujúcich kvalitu poskytovania cezhraničných služieb (posilnenie toku informácií, e-governance, m-governance, a i.), ● vytvorenie cezhraničných služieb v oblasti zdravotnej starostlivosti, školení a vzdelávania, sociálnej starostlivosti, bezpečnosti, administratívy (napr. poskytovanie dát, prepojenie systémov, a pod.), ● spolupráca lokálnych médií (napr. výmena informácií, spoločné tréningové programy, a pod.), ● založenie cezhraničných médií, ● tvorba a realizácia programov zameraných na marginalizované komunity, ● využívanie inovatívnych informačných a komunikačných technológií (IKT riešenia), ● tvorba a realizácia spoločných aktivít zameraných na zvyšovanie povedomia o životnom prostredí a tvorba a realizácia spoločných vzdelávacích programov, ● organizovanie spoločných kampaní a vzdelávacích programov, ● tvorba a realizácia programov pre deti, turistov, pre znevýhodnené/ marginalizované skupiny obyvateľstva, ● tvorba a realizácia programov pre čistenie alebo zlepšenie prírodných oblastí, ● organizovanie spoločných cyklotúr, táborov, tematických zájazdov, pútnických ciest, trhov, výstav a sprievodných podujatí, ● organizovanie spoločných festivalov, ● príprava a predstavenie spoločnej divadelnej tvorby, ● založenie cezhraničných kultúrnych súborov (divadelné, hudobné, tanečné skupiny, a pod.), ● vytvorenie a realizácia programov zameraných na hľadanie a podporu talentov, ● organizovanie súťaží v rôznych disciplínach.

Špecifické podmienky: + Žiadatelia v rámci formulára ŽoFP majú možnosť výberu len jednej hlavnej aktivity, ale malý projekt môže mať ďalšie nadväzujúce aktivity. + Do jedného projektu môžu byť zapojení maximálne dvaja projektoví partneri disponujúci rozpočtom a maximálne dvaja projektoví partneri bez rozpočtu. Maximálny povolený podiel jednotlivých partnerov na celkovom rozpočte projektu je stanovený v pomere 70% / 30%.+ Každý projekt musí jasne preukázať spoluprácu Partnerov projektu (PP) a to v kontexte, že splní minimálne 3 kritériá cezhraničnej spolupráce z celkových 4 kritérií: spoločná príprava, spoločná realizácia, spoločné financovanie, spoločný personál. Zároveň platí, že kritériá „spoločná príprava“ a „spoločná realizácia“ sú povinné.

Skupiny oprávnených výdavkov: Personálne výdavky; Kancelárske a administratívne výdavky; Cestovné náklady a náklady na ubytovanie; Náklady na externú expertízu a služby; Výdavky na vybavenie; Náklady na infraštruktúru a stavebné náklady

Link na výzvu:

http://rdvegtc-spf.eu/vyzva_na_predkladani/vyzva-na-predkladanie-ziadosti-o-financny-prispevok-pre-male-projekty-v-zapadnom-pohranicnom-regione/?lang=sk

Zachovanie a ochrana životného prostredia, kultúrneho dedičstva a podpora efektívneho využívania zdrojov

Operačný program: Program cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Slovenská republika – Rakúsko

Kód výzvy: **INTERREG V-A SK-AT/2016/02**

Vyhlásená: 9. 12. 2016

Ukončená: • 5. kolo: do 28.6.2019

Typ výzvy: Otvorená

Oprávnený región: MRR + VRR

Miesto realizácie: Oprávnené územie, v rámci ktorého je možné realizovať projekt, pozostáva z rakúskych krajov: Viedeň, Dolné Rakúsko a Burgenland (iba severný a stredný Burgenland) a zo slovenských krajov: Bratislavský samosprávny kraj a Trnavský samosprávny kraj.

Vyhlasovateľ výzvy: Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

Predvýber na základe projektového zámeru: Nie

Vyčlenené finančné prostriedky za zdroj EÚ: 27 820 000 € (Indikatívny zostatok po 3. kole: 7 130 000 €)

Minimálna žiadaná výška NFP: 100 000 €

Maximálna žiadaná výška NFP: nie je stanovená

Povinné spolufinancovanie žiadateľa: 5%

Spôsob financovania projektu: refundácia

Dĺžka realizácie projektu: Maximálna dĺžka trvania projektu je 48 mesiacov.

Oprávnené aktivity: Pre výzvu sú oprávnené nasledovné typy aktivít:

> Kultúrne a prírodné dedičstvo: • Vypracovanie spoločných a integrovaných prístupov zameraných na udržateľný cestovný ruch, napríklad v oblasti ekoturistiky (napr. životné prostredie neohrozujúce turistické činnosti v národných parkoch a prírodných rezerváciách), cykloturistiky, agroturistiky, turistiky zameranej na pestovanie viniča a výrobu vína a na kultúru antického Ríma. Spoločné prístupy zamerané na ochranu a udržateľné využívanie prírodného a kultúrneho dedičstva a zdrojov podmieňuje implementácia spoločných stratégií (napr. vývoj marketingovej stratégie - vrátane spoločnej značky); • Podpora ochrany, obnovy, rozvoja a využívania kultúrneho a prírodného dedičstva tak hmotnej aj nehmotnej povahy s cezhraničnou dimenziou udržateľným spôsobom. Čo sa týka financovania objektov kultúrneho dedičstva, investície do renovácie historických budov alebo miest a pamätníkov sú možné iba vtedy, ak sú súčasťou celkovej stratégie ekonomického rozvoja; • Spoločná podpora cykloturistiky a skvalitnenie cyklistických trás s cezhraničnou dimenziou, ktorá zohľadňuje výstavbu bez negatívnych zásahov do životného prostredia; • Podpora riadenia mobility (verejnej dopravy) ako súčasti cezhraničného destinačného manažmentu a marketingu produktov cestovného ruchu. Najmä na vidieku a vo vzdialenejších regiónoch je zlepšenie udržateľných dopravných zariadení základným nástrojom na podporu rozvoja cestovného ruchu. Osobitnou témou je propagácia ekoturistiky a súčasne aj rozšírenie a skvalitnenie environmentálnych dopravných riešení, keďže nárast v oblasti tradičného cestovného ruchu by mohol viesť k nárastu automobilovej dopravy, čo by mohlo vyvolať celý rad negatívnych vplyvov na životné prostredie; • Vypracovanie a praktická implementácia školení a budovania kapacít s cieľom podporiť ekoturistiku a environmentálne dopravné riešenia.

> Ekologické koridory: • Vzájomné prepojenie prirodzených biotopov s biokoridormi zredukovaním bariér (napr. prostredníctvom „zelených mostov“ ponad dopravnú infraštruktúru), skvalitnenie pôdohospodárstva a vodného hospodárstva a ochrany prírody; integrovaná správa biotopov, zlepšenie územného plánovania a zásad využívania pôdy. Podpora by sa mala zameriavať na chránené oblasti a príslušné priľahlé územia; • Podpora integrovaného prístupu s cieľom dosiahnuť lepšiu koordináciu environmentálnych záujmov s protipovodňovou ochranou, ochranou vôd a ďalším rozširovaním dopravnej infraštruktúry vytváraním partnerstiev medzi sektormi; • Cezhraničné prepájanie plánovacích a pilotných opatrení s cieľom zosúladiť protipovodňovú ochranu s obnovou riečnych systémov na základe rámcovej smernice EÚ o vode a smernice EÚ o povodniach. Nie je podporovaná výstavba protizáplavovej infraštruktúry (napr. hrádzí); • Podpora súvisiacich výskumných a hodnotiacich činností vrátane

vypracovania moderných nástrojov na mapovanie, diagnostikovanie, ochranu a riadenie prirodzených krajinných oblastí; • Podpora zvyšovania informovanosti a environmentálneho vzdelávania ako súčasť širšej projektovej činnosti. Vzdelávacie činnosti by mali podporovať začlenenie environmentálneho vzdelávania do súčasných učebných osnov, lebo takýto prístup môže viesť k významnej environmentálnej zmene; • Podpora riešení predstavujúcich zelenú infraštruktúru a mestskú biodiverzitu v mestských prostrediach.

Špecifické podmienky: • Do projektu nemôže byť zapojená iba jedna organizácia/iba jeden partner; v projekte musia byť aspoň dvaja partneri – minimálne jeden zo Slovenskej republiky a jeden z Rakúska. Zároveň platí, že aspoň jeden z partnerov musí mať sídlo v programovej oblasti. • Každý projekt musí jasne preukázať spoluprácu Partnerov projektu (PP) a to v kontexte, že splní minimálne 3 kritériá cezhraničnej spolupráce z celkových 4 kritérií: spoločná príprava, spoločná realizácia, spoločné financovanie, spoločný personál. Zároveň platí, že kritériá „spoločná príprava“ a „spoločná realizácia“ sú povinné.

Skupiny oprávnených výdavkov: Priame výdavky (Personálne výdavky; Cestovné náklady a náklady na ubytovanie; Náklady na externú expertízu a služby; Náklady na vybavenie; Náklady na infraštruktúru a stavebné náklady) a Nepriame výdavky (Kancelárske a administratívne výdavky a iné nepriame výdavky)

Link na výzvu:

<https://www.sk-at.eu/sk/vyzvy/2019-sk>